Archetype

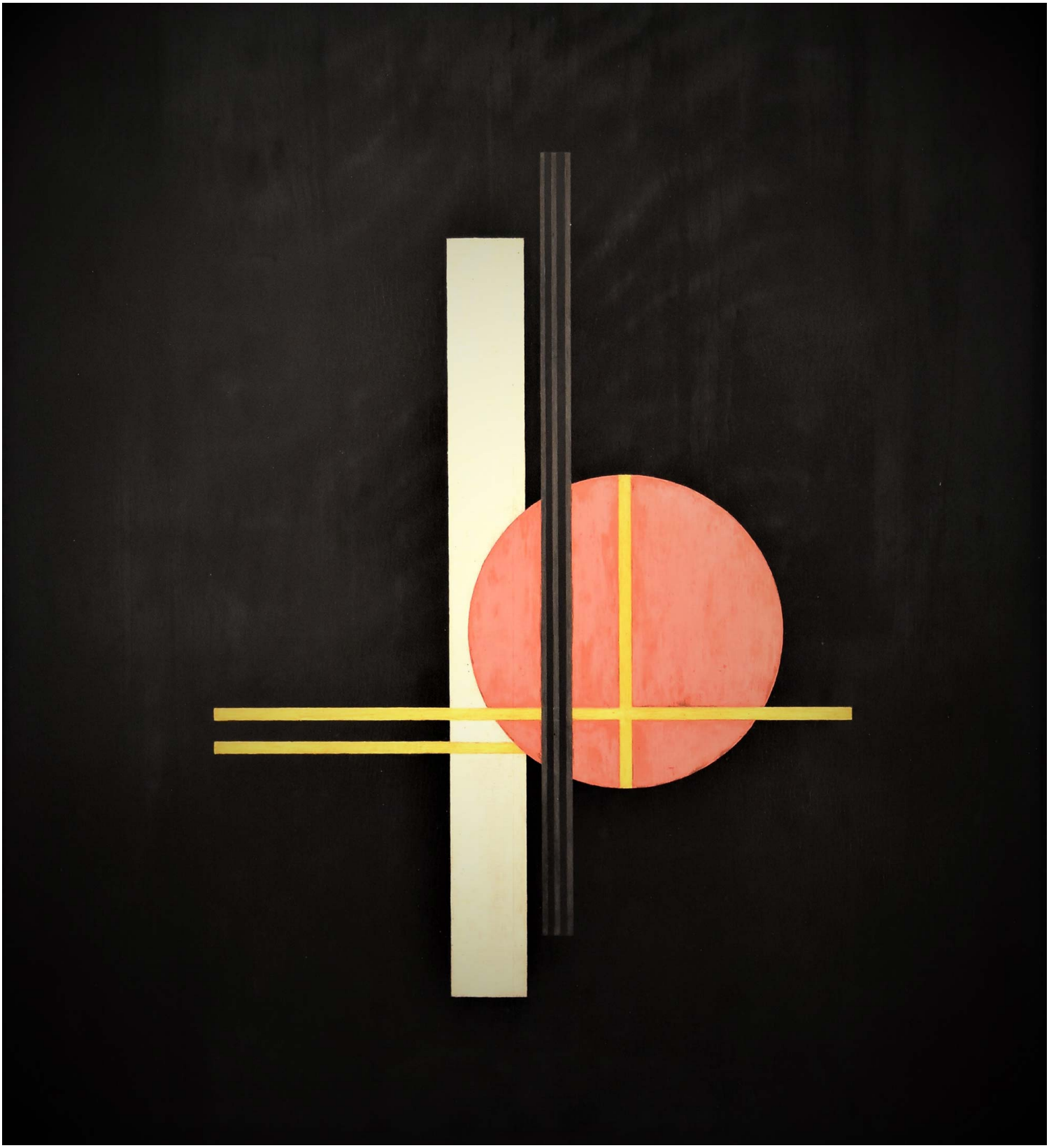

Το Μπάουχαους και η Ελλάδα

Ανδρέας Γιακουμακάτος - 13/12/2021

Εισαγωγική εικόνα : László Moholy-Nagy, *QXX*, 1923, *Von Der Heydt Museum Wuppertal*.

Α. Γιακουμακάτος, Σ. Γεωργιάδης (επιμ.), *Το Μπάουχαους και η Ελλάδα/Bauhaus and Greece*, Εκδόσεις Καπόν, Αθήνα 2021, σ. 488 μεγάλου σχήματος (πληροφορίες: www.kaponeditions.gr)

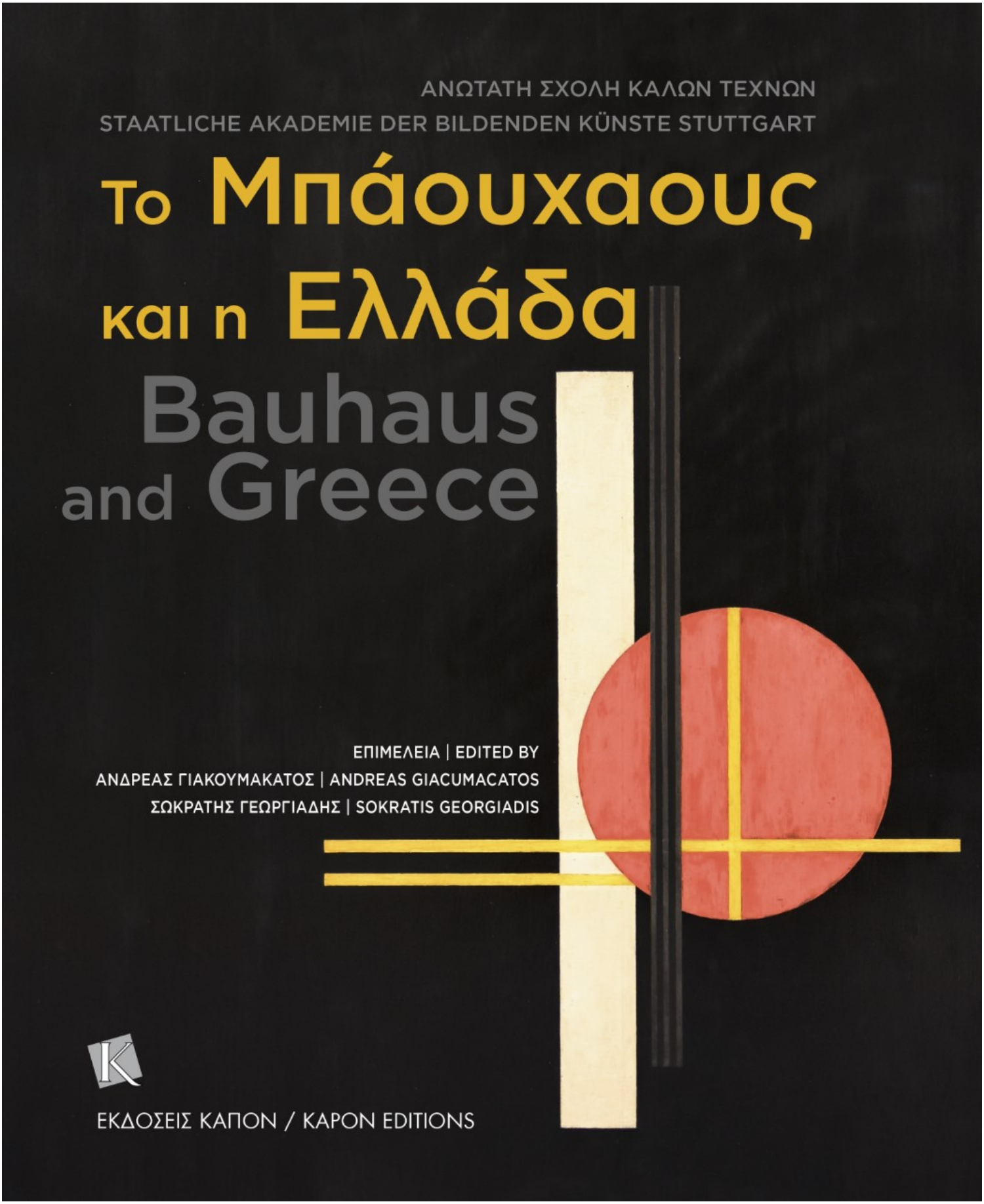

Κυκλοφόρησε ο τόμος των πρακτικών τού διεθνούς συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο-Ιούνιο 2019 στην Αθήνα, για την επέτειο των εκατό ετών από την ίδρυση της σχολής του Μπάουχαους στη Βαϊμάρη. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Μπενάκη οδού Πειραιώς, από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών σε συνεργασία με την Κρατική Ακαδημία Καλών Τεχνών Στουτγάρδης. Συνολικά 64 συγγραφείς συνέβαλαν στο τελικό αποτέλεσμα των πρακτικών, που εκδόθηκαν με την αιγίδα και τη στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Ιδρύματος Schwarz.

Η σχολή του Μπάουχαους, το σημαντικότερο σχολείο των τεχνών και παραγωγός νεωτερικότητας στον 20ό αιώνα, είναι αποτέλεσμα μιας σειράς ιστορικών συνθηκών που συγκλίνουν μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: της κρίσης των οικονομικών δομών των ευρωπαϊκών αστικών δημοκρατιών, της αναζήτησης μιας εναλλακτικής αντίληψης και ικανοποίησης των συλλογικών αναγκών, της αποδέσμευσης από την εμπειρία της ιστορίας υπό τη ριζοσπαστική πίεση των καλλιτεχνικών ιστορικών πρωτοποριών. Επιπλέον, η ίδρυση του Μπάουχαους είναι στενά συνυφασμένη με τις μεταπολεμικές συνθήκες, ειδικά στη Γερμανία: την πιεστική επίδραση της τραυματικής εμπειρίας του πολέμου και της φρίκης τής βιομηχανοποιημένης μαζικής σφαγής εκατομμυρίων ανθρώπων, την αίσθηση εθνικής ταπείνωσης εξαιτίας τής ήττας στον πόλεμο και την οικονομική, πολιτική και πολιτισμική κατάρρευση του Δεύτερου Ράιχ. Το Μπάουχαους ως πολιτισμική υπόσχεση συνδέεται επίσης με την υπόσχεση της ίδρυσης της πρώτης γερμανικής δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, ως νέας προοπτικής. Το κοινό τέλος και των δύο, το 1933, σηματοδοτεί εμβληματικά την έλευση των εθνικοσοσιαλιστών στην εξουσία.

Η φιλοσοφία του Μπάουχαους, που αντλεί από την κουλτούρα του κινήματος Arts and Crafts και του Deutscher Werkbund, αποσκοπεί αρχικά στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ τέχνης και χειροτεχνίας και, στη συνέχεια, στη συμφιλίωση τέχνης και βιομηχανίας. Αποσκοπεί, επίσης, στην κατάκτηση της σύνθεσης ως μιας ιδέας στην οποία ενυπάρχει η πολλαπλότητα: της σύνθεσης ως ένα πολιτισμικό σχέδιο, της σύνθεσης ως μια συνολική κατάκτηση της μορφής, της σύνθεσης στο πεδίο της βιομηχανικής παραγωγής προϊόντων μαζικής κατανάλωσης, τα οποία να εμπεριέχουν τις αξίες του μοναδικού καλλιτεχνικού αντικειμένου. Για τον σκοπό αυτόν γίνεται για πρώτη φορά δυνατή η συνεργασία καλλιτεχνών, αρχιτεκτόνων και χειροτεχνών, έτσι ώστε το Μπάουχαους να καταστεί, αμέσως μετά το τέλος του πολέμου (1919), σημείο αναφοράς των καλλιτεχνικών πρωτοποριών και ιδιαιτέρως του ευρωπαϊκού μοντέρνου κινήματος.

Το Μπάουχαους γεννήθηκε από τις στάχτες τού Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στο δραματικό πλαίσιο της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, η οποία θα διαρκέσει όσο και η διάσημη σχολή, μέχρι την επικράτηση του ναζισμού το 1933. Για αυτό και το Μπάουχαους αποτελεί μοναδική και ανεπανάληπτη εκπαιδευτική και πολιτισμική εμπειρία στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού Μεσοπολέμου. Στα δεκατέσσερα χρόνια της τρικυμιώδους πορείας της, πρώτα στη Βαϊμάρη, στη συνέχεια στο Ντέσαου και τέλος στο Βερολίνο, η σχολή θα συμβάλει αποφασιστικά στο γούστο και στη μοντέρνα αισθητική του 20ού αιώνα και θα αποτελέσει θεμελιώδες σημείο αναφοράς ως και τις μέρες μας· συνιστά την "κλασικότερη" από τις αναφορές της μοντέρνας παράδοσης. Το Μπάουχαους, ωστόσο, δεν υπήρξε μόνο μια σχολή σκέψης για τον βιομηχανικό σχεδιασμό και παραγωγή και τη μορφοποίηση ενός διαχρονικού «στιλ της μηχανής», αλλά και μια πολλαπλότητα εμπειριών, σε ό,τι αφορά τη γενικότερη αντίληψη του κόσμου και τη σημασία της πολιτικής για τη διάπλαση μιας νέας ενότητας στο κοινωνικό επίπεδο, για την εφεύρεση, δηλαδή, ενός νέου ανθρωπισμού. Το Μπάουχαους, εντέλει, δεν υπήρξε ένα αλλά πολλά, για αυτό και αποτελεί μέχρι σήμερα σημείο αναφοράς, μελέτης και έμπνευσης.

bauhaus2019.asfa.gr